

**BELEIDSPLAN PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE
2013–2016**

Algemene Kerkenraad 23 september 2013

BELEIDSPLAN 2013 – 2016 VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE

Inhoud

1	Voorwoord	5
2	Uitgangspunten voor het Beleidsplan 2013 – 2016	6
	Missie, visie en opdracht van de Protestantse Gemeente Zwolle	6
	Aspecten van gemeente-zijn	8
	De gemeente zoals ze gevoed wordt door Woord en Sacrament	8
	De gemeente als organisatorische eenheid	9
3	Toekomst van de Protestantse Gemeente in Zwolle.	10
	Toekomstverwachtingen	10
	Toekomstverwachtingen rond gemeente-zijn.	10
	Toekomstverwachtingen in cijfers uitgedrukt.	10
4	Beleidsplannen 2013 – 2016 van de Protestantse Gemeente Zwolle	12
	De identiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle	12
	Samenwerking binnen de Protestantse Gemeente Zwolle	13
	Beleidsontwikkeling met het oog op een langetermijnperspectief	15
	De Identiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle komt in ieder geval tot uitdrukking in	19
	Beleid gericht op contacten met “buiten”	19
	Immigrantenkerken	20
	Jeugd- en jongerenwerk	21
	Jonge gezinnen	23
	Vorming en toerusting	23
	Communicatiebeleid	24
Bijlage 1	Kader van de AK voor het Beleidsplan 2013 - 2016	25
Bijlage 2	Voor- en nadelen van geografische bundeling of spreiding	26
Bijlage 3	Voor- en nadelen van geografische bundeling in de visie van ambtsdragers, 24.04.2013	29
Bijlage 4	Voor- en nadelen van geografische spreiding in de visie van ambtsdragers, 24.04.2013	34
Bijlage 5	Brainstorm van ambtsdragers, 24.04.2013, over de plaats van jeugd en jong volwassenen in de gemeente	37
Bijlage 6	Cyclus van Beleidsontwikkeling	38

1 VOORWOORD

Beleidsplan 2008 - 2012

In 2008 heeft de Algemene Kerkenraad (AK) van de Protestantse Gemeente Zwolle een beleidsplan vastgesteld voor de jaren 2008 – 2012.

In het voorjaar van 2012 heeft de AK dit beleidsplan geëvalueerd en is een analyse gemaakt van de situatie toen van de Protestantse Gemeente Zwolle. Deze analyse is te vinden op de website van de Protestantse Gemeente Zwolle: www.pknzwolle.nl. De analyse en de evaluatie hebben als uitgangspunt gediend bij de start van het opstellen van een nieuw beleidsplan 2013-2016. Daarvoor heeft de AK het kader¹ vastgesteld.

Voor de zomer van 2012 heeft de AK een werkgroep van vier leden benoemd: Dirk van Keulen, ds. Edward van 't Slot, Dick Sluiter en Marten Wignand. Aan hen is de opdracht gegeven een startnotitie te maken voor een beleidsplan 2013 – 2016. Hierin zou het resultaat worden beschreven van een onderzoek naar nieuwe mogelijkheden van gemeente- en kerk-zijn. Op basis van het nieuwe Beleidsplan zal de AK een inhoudelijk proces aansturen waarin wijkkerkenraden zich aangesproken voelen en verantwoordelijkheid willen dragen.

Die procesgang zou in de wijken duidelijk moeten zijn en de effecten ervan zouden zichtbaar moeten worden in de wijken.

Het gaat erom dat het Beleidsplan 2013 – 2016 een aanzet geeft:

- vanuit bezieling te werken
- perspectief te zien en te bieden
- inspiratie te vinden en te geven
- tot betrokkenheid van gemeenteleden bij wat gebeurt in hun eigen wijk
- tot het gevoel van (h)erkend worden en (h)erkenning geven.

Bij de voorbereiding van dit conceptbeleidsplan 2013 – 2016 zijn verschillende groepen betrokken geweest en meerdere conceptversies geschreven

24 April 2013 is een ambtsdragersvergadering gehouden over concept versie 5.2. De verslagen daarvan zijn in de week van 30 april toegestuurd aan alle ambtsdragers. Conceptversie 6.2 is op 1 juli 2013 voorlopig vastgesteld door de AK. Deze is met de door de AK gewenste wijzigingen gepubliceerd op de website van de PGZ. In Gaandeweg van juli 2013 stond een samenvatting ervan met de uitnodiging aan gemeenteleden hierop te reageren.

Conceptversie 6.3 is definitief vastgesteld in de AK van 23 september 2013.

¹ In bijlage 1 is het kader opgenomen dat de AK heeft vastgesteld.

2 UITGANGSPUNTEN VOOR HET BELEIDSPLAN 2013 – 2016

MISSIE, VISIE EN OPDRACHT VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE

Missie²

De Protestantse Gemeente Zwolle is als representatie van de Protestantse Kerk in Nederland te Zwolle gestalte van de ene heilige apostolische en katholieke of algemene christelijke Kerk. Levend uit Gods genade in Jezus Christus vervult de Protestantse Gemeente Zwolle de opdracht van haar Heer om het Woord te horen en te verkondigen. Betrokken in Gods toewending tot de wereld, belijdt de Protestantse Gemeente Zwolle in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst, de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest (Kerkorde, artikel I).

De missie van de Protestantse Gemeente Zwolle is het verkondigen van het Woord van God en het vervullen van de opdrachten die Hij ons daarin geeft; dit tot eer van God, tot opbouw en uitbreiding van Zijn koninkrijk in deze wereld en tot heil van de mens als zijn beeldrager. In eerste instantie richt zij zich daarbij op en tot haar leden; wanneer die daadwerkelijk gehoor geven aan hun roeping zullen vervolgens echter ook rand- en buitenkerkelijken worden bereikt en getrokken. De missie van de Protestantse Gemeente Zwolle en de roeping van haar leden krijgt vorm in Woord (i.h.b. verkondiging en viering) en Daad (i.h.b. diaconaat).

Visie

Voor de komende jaren 2013 -2016 neemt de Protestantse Gemeente Zwolle de volgende visie als leidraad voor haar beleidsplannen:

“De kerk is een gemeenschap van mensen.

Wij komen samen rond een kern die ons bestaan overstijgt, een geheimenis dat onweerstaanbaar aantrekt en ons tegelijkertijd ontglipt, de bron van ons geloof: God. In onze geloofsgemeenschap vinden we onze bezieling in verhalen over God – in het bijzonder de verhalen over Jezus’ leven, dood en opstanding. We vinden die verhalen in de Bijbel. Wanneer we een verhaal lezen, zoeken wij hoe wij dat kunnen verbinden met onze eigen levens.

Met vallen en opstaan proberen wij in navolging van Jezus te leven. Omdat de kern van Jezus’ boodschap (die is geworteld in de traditie van het Oude Testament) bestaat in de verkondiging van het koninkrijk van God en omdat Hij dit in zijn leven heeft belichaamd, is dat koninkrijk het richtpunt voor die navolging. Het koninkrijk van God heeft betrekking op ons leven hier en nu. Hoewel wij mensen er nooit in zullen slagen het koninkrijk van God te realiseren – het koninkrijk komt op ons toe: een geschenk van God – proberen wij als gemeente van Christus wel tekenen van het koninkrijk zichtbaar te maken. Concreet betekent dat: omzien naar elkaar en omzien naar de wereld.

² Dezelfde als in Beleidsplan 2008 - 2012

Een bloeiende geloofsgemeenschap vraagt om levend houden van ons geloof. Dat kan op veel verschillende manieren. We komen samen om de verhalen door te vertellen, om te zingen en te bidden. We laten ons bemoedigen door twee tekenen: de doop, het grote JA van God boven ieders leven, en de maaltijd van de Heer die ons herinnert aan Jezus en het koninkrijk van God. We kunnen ons geloof ook levend houden door in de navolging van Jezus dingen te doen of door te leren.

Onze levens zijn heel verschillend. Allemaal zoeken we onze eigen weg. Allemaal hebben we onze eigen gaven en talenten. De geloofsgemeenschap is daarom een veelkleurig geheel. Het komt erop aan dit aspect alle ruimte te geven, zonder de eenheid die aan alles ten grondslag ligt op het spel te zetten.”

Uitwerking van de opdracht voor de Protestantse Gemeente Zwolle

De opdracht voor de Protestantse Gemeente Zwolle is één gemeente te zijn in haar verscheidenheid.

- Voor de Protestantse Gemeente Zwolle is het belangrijk dat de gezamenlijke aanwezigheid van de wijkgemeenten van betekenis is voor de stad Zwolle.
- De Protestantse Gemeente Zwolle als geheel stimuleert dat de wijkgemeenten elkaar kennen en erkennen.
- Ze stimuleert dat gemeenteleden uit de verschillende wijken zich in elkaar herkennen als broeder en zuster.
- Ze stimuleert dat wijkgemeenten zich aan elkaar schuren. In beeldtaal: dit is voor allen een polijstingsproces.
- Waar de AK uitdrukkelijk vaststelt dat de veelkleurigheid bedreigd wordt, neemt de Protestantse Gemeente Zwolle maatregelen deze te borgen. Dit in overeenstemming met de Kerkorde Ord. 4.9-4 en de Plaatselijke Regeling (2.7).
- De organisatie van de Protestantse Gemeente Zwolle is voor deze stimulansen tot gezamenlijkheid dienstbaar; en dat is meer dan faciliterend. De organisatie is gericht op
 - ✓ Het scheppen van voorzieningen ten behoeve van de gemeente in haar geheel;
 - ✓ de afstemming van beleid tussen de wijken onderling;
 - ✓ de communicatie naar de gemeente in onderlinge samenhang;
 - ✓ de bevordering van de oecumene en andere zaken die de wijken overstijgen.

Dit beleidsplan roept de wijken op om elkaar ook inhoudelijk de hand te reiken. We koesteren samen een schat omdat en doordat we leden zijn van de Protestantse Kerk in Nederland die vorm krijgt in onze protestantse gemeente. Wij zijn door de historie van de kerk aan elkaar gegeven. Daarvan willen wij werk maken.

Dit Beleidsplan legt de verbinding tussen de identiteit van de Regenboog en de visie op gemeente-zijn in de Protestantse Gemeente Zwolle en haar wijkgemeenten.

Deze verwoording is ook een duidelijke oproep aan alle ambtsdragers zich het verrijkende en verreikende belang van verdere samenwerking ook echt inhoudelijk eigen maken. Hierdoor kunnen onze wijkgemeenten missionair zijn, ook jegens elkaar.

ASPECTEN VAN GEMEENTE-ZIJN

Een christelijke gemeente kunnen we vanuit verschillende aspecten bekijken

- 1 De gemeente zoals ze gevoed wordt door Woord en Sacrament.
- 2 De gemeente als een organisatorische eenheid.

Duidelijk wordt dat zowel een wijkkerkenraad als de AK direct te maken hebben met de 'gemeente zoals ze gevoed wordt door Woord en Sacrament' en beide daarvoor verantwoordelijkheid dragen.

De gemeente zoals ze gevoed wordt door Woord en Sacrament

Hier gaat het om mensen in beweging en niet om een organisatie.

Dit aspect van gemeente-zijn wordt in Zwolle zichtbaar in de zeven wijkgemeenten.

Die zijn - evenals in het vorige beleidsplan - ook in dit beleidsplan uitgangspunt.

Wijkgemeenten zijn vrij hun eigen identiteit / kleur te ontwikkelen en vorm te geven.

In dit Beleidsplan 2013 - 2016 wordt daarnaast het accent gelegd op de samenwerking tussen de afzonderlijke wijkgemeenten: wijkgemeenten hebben elkaar nodig.

Mensen komen rondom Woord en Sacrament bijeen om de Bijbelse verhalen te horen en deze te verbinden met hun eigen leven. Naast dit vieren gaat het in de gemeente om pastoraat (bezoekwerk), leren (catechese, geloofsgesprekken, vorming en toerusting) en dienend handelen (diaconie). De gemeente heeft ook een verantwoordelijkheid voor de mensen die wel tot het adressenbestand behoren, maar zich afzijdig houden.

De wekelijkse kerkdiensten zijn niet uniform, maar laten veelkleurigheid zien die bijvoorbeeld tot uitdrukking komt in verschillende liturgische vormen en verschillende taalvelden. Dat schept voor mensen de mogelijkheid om te kiezen voor die geloofsgemeenschap die hen het beste helpt in het levend houden van hun geloof, hen toerust en bemoedigt.

Dat de Protestantse Gemeente Zwolle deze variëteit laat zien, is te beschouwen als een grote rijkdom. Behalve dat het mensen de mogelijkheid biedt om te kiezen, schept het ook de mogelijkheid van elkaar te leren. Aan de andere kant moeten we onze ogen niet ervoor sluiten dat onderscheid van anderen ook tot spanningen kan leiden.

Wanneer er bereidheid is om in geloofsgesprekken elkaar te leren kennen, blijkt echter al snel dat groot lijkende verschillen bij nader inzien geen aanleiding vormen tot voortdurende verdeeldheid.

Het gaat er de komende jaren om, dat de verbondenheid, de herkenning, de erkenning, het geloofsgesprek daadwerkelijk plaats gaan vinden.

Dat moet worden georganiseerd en begeleid. Een grote rol ligt daar voor het team van predikanten. Het betekent dat predikanten meer vanuit het geheel moeten gaan denken en handelen.

Het aspect van een “gemeente zoals ze gevoed wordt door Woord en Sacrament” is niet alleen in de wijken zichtbaar, maar ook in die bijeenkomsten rondom het Woord die onder directe verantwoordelijkheid vallen van de AK: de vieringen van de Commissie Grote Kerk en de Gaandewegdiensten.

Daarbij speelt ook het in stand houden van de verscheidenheid een belangrijke rol, zodat alle leden van de Protestantse Gemeente Zwolle een plaats kunnen vinden die bij hen past en waar zij zich op hun plek voelen.

Zo hebben beide, de wijkkerkenraden en de AK, inhoudelijk te maken met dit aspect van gemeente-zijn.

De gemeente als organisatorische eenheid

Die bestaat op basis van de ledenregistratie: tot de concrete gemeente worden gerekend allen die in de registers staan ingeschreven. Deze administratieve, organisatorische activiteit berust bij het College van Kerkrentmeesters (CvK), onder eindverantwoordelijkheid van de AK.

Besluiten:

- 2.1 De AK moet structureel bezig zijn met de toekomst van de Protestantse Gemeente Zwolle, opdat de noodzaak tot ingrijpen tijdig wordt gesignaleerd en de AK stappen kan ondernemen voordat het daarvoor te laat is en de financiële tekorten uit de hand lopen. Dit alles in nauwe samenwerking met de betrokken wijkkerkenraden.
- 2.2 De AK heeft een inhoudelijke rol die eveneens steeds tijdig moet worden opgepakt. Deze inhoudelijke rol heeft betrekking op “*de gemeente in haar geheel*” en gaat spelen “*waar dat nodig is om recht te doen aan de binnen de gemeente voorkomende verscheidenheid*” (Kerkorde ord. 4.9-4 en Plaatselijke Regeling Art. 2.7).
De AK zal daarbij niet alleen uit financiële motieven structureel toekomstgericht moet werken.
Financiën zijn een onderdeel van het beleidskader. Zij mogen nooit de enige beslissingsfactor zijn.

3 TOEKOMST VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE IN ZWOLLE.

TOEKOMSTVERWACHTINGEN

Toekomstverwachtingen rond gemeente-zijn.

Het ledental daalt al jaren, de gemiddelde leeftijd van gemeenteleden stijgt. De betrokkenheid bij kerkelijk leven neemt, naar verwachting, landelijk verder af. Hierin zal Zwolle geen uitzondering zijn.

Uitgaande van het landelijke beeld is aanneembaar dat ook onze zichtbaarheid afneemt.

Toekomstverwachtingen in cijfers uitgedrukt.

Uitgaande van de cijfers van 2012 worden prognoses gegeven van het aantal leden en de opbrengsten van Actie Kerkbalans (cijfers van het CvK), tussen 2013 en 2021.

Uit de gegevens van 2000 – 2012 zijn gemiddelde (negatieve) groeipercentages berekend. Die zijn op de cijfers van 2013 e.v. toegepast. We kunnen ook de negatieve groei van de laatste jaren hanteren (-3%). Zo komen we tot de volgende verwachtingen (bij ongewijzigd beleid):

Prognose van	Per 1 januari			
	2013	2014	2017	2021
aantal leden (gemiddelde groei 2000-2011)	15.106	14.760	13.780	12.570
aantal leden bij negatieve groei van 3%	15.106	14.650	13.370	11.840
	bedragen in 1.000 euro's			
baten in meerjarenbegroting CvK	€ 2.011	€ 2.002	€ 1.923	€ 1.753
lasten in meerjarenbegroting CvK	€ 2.179	€ 2.184	€ 2.147	€ 2.298
exploitatieresultaat boekjaar vlg. CvK	€ - 168	€ - 182	€ - 224	€ - 545

Er is niet alleen sprake van een daling van het ledental, ook de samenstelling van het ledenbestand verandert. Binnen de Protestantse Gemeente Zwolle is sprake van een sterke vergrijzing. Onderstaande cijfers illustreren dit.

In het jaar 2006 was 22,6 % van de leden van de Protestantse Gemeente Zwolle (de belijdende leden en doopleden samen) ouder dan 65 jaar. In 2012 is dit percentage gestegen tot 26,9 %.

Vergeleken met de totale bevolking van Nederland is onze gemeente sterk vergrijsd: in het jaar 2012 is 15.6 % van de totale bevolking van ons land ouder dan 65 jaar. Het percentage voor de Protestantse Gemeente Zwolle (de belijdende leden en doopleden) ligt daar met 26.9 % ver boven.

In 2006 was 15,9 % van de Zwolse bevolking lid van de Protestantse Gemeente Zwolle, in 2012 is dit gedaald tot 12,3%.

Er is een grote groep gemeenteleden die uitsluitend geregistreerd staan en geen bijdrage leveren, materieel noch immaterieel. Zij leveren zowel een financiële druk voor de Protestantse Gemeente als geheel als energie vragende belasting voor de actieve leden van een wijkgemeente.

Uit de cijfers van Actie Kerkbalans valt op te maken dat het gaat om gemiddeld zo'n 25 % van de leden; in de wijken variëren deze cijfers: tussen 10 % en 40 %. Zeker in wijken met veel studenten (die 's zondags vaak weinig betrokken zijn bij Zwolle) zijn deze percentages hoog.

Conclusies uit deze prognoses:

- de Protestantse Gemeente Zwolle in haar geheel kan de komende acht jaar een krimp van het ledental van 20 tot 25% verwachten;
- in de loop van de laatste zes jaar zijn de leden van de Protestantse Gemeente Zwolle gemiddeld ouder geworden: er is dus minder jonge aanwas;
- vergeleken met de Nederlandse bevolking zijn de leden van onze gemeente sterker vergrijsd: verwacht mag worden dat dit proces zo doorgaat;
- van de bevolking van Zwolle is de afgelopen zes jaar een steeds kleiner percentage lid van onze gemeente;
- de inkomsten van Actie Kerkbalans dalen (prognose van het CvK) met € 25.000 per jaar, daarbij in koopkracht nog minder waard wordend.
- Uit hier niet gepubliceerde cijfers is duidelijk dat de gemiddelde bijdrage bij de ouderen veel hoger ligt dan bij de jongere leden: voor de toekomst van onze gemeente is dit een slecht scenario indien deze ontwikkeling ongewijzigd blijft.

De Protestantse Gemeente Zwolle, die al de afgelopen jaren een structureel financieel tekort heeft, kan daarom een sneller toenemend financieel tekort verwachten

De conclusie van het CvK is dat, bij ongewijzigd beleid, einde 2020 alle reserves van de Protestantse Gemeente zijn uitgeput. Hierbij is de opbrengst van het Refter bij verkoop al meegenomen.

4 BELEIDSPANNEN 2013 – 2016 VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE

In het Beleidsplan 2013 – 2016 gaat het om de toekomstige ontwikkeling van de Protestantse Gemeente Zwolle. De hoofdlijnen daarvoor zijn:

- de noodzaak een lange-termijnperspectief te ontwikkelen.
 - de keuze voor bovenwijkse samenwerking, praktisch en inhoudelijk.
- Door samen te werken met andere wijkgemeenten kan de beschikbare formatie effectiever worden ingezet. Door samenwerking kunnen diepingrijpende maatregelen m.b.t. het bestaan van wijkgemeenten worden voorkomen dan wel uitgesteld worden dan wel in geleidelijkheid worden genomen

Zowel met het oog op de langetermijnontwikkeling als op de intensivering van bovenwijkse samenwerking is het noodzakelijk dat we ons bezinnen op de eigen identiteit.

Voor de woorden van de missie, opdracht en visie (pagina 7 en 8) is een inhoudelijke vulling nodig. Die dient vervolgens in daad te worden omgezet.

DE IDENTITEIT VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE

De identiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle lijkt weinig gevuld als we de website als leidraad nemen: hier lijkt onze gemeente een ‘doorklik’orgaan te zijn naar wijkgemeenten.

De identiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle als geheel willen we ontwikkelen door ons te concentreren op de uitdaging(en) van het koninkrijk van God. Dat kan op verschillende manieren, zoals:

- Geloofsgesprek binnen én tussen de wijkgemeenten over de vraag waaruit voor ons nu, in Zwolle, de uitdagingen van het koninkrijk bestaan.
- Kritisch volgen van ontwikkelingen in de samenleving, in het bijzonder die in Zwolle. Hoewel binnen onze samenleving geloven veelal wordt beperkt tot het privé leven van mensen, heeft het evangelie ook betrekking op cultuur en samenleving. Het behoort tot de taak van onze gemeente onrecht te signaleren en zich daartegen uit te spreken. Met woorden van Huub Oosterhuis: ‘Red hen die geen verweer hebben’!³
- Als het gaat om de uitdaging(en) van het koninkrijk van God ligt er een bijzondere taak voor de diaconie. Op dit moment wordt zowel door de centrale diaconie als door de wijkdiaconieën beleidsmatig veel werk verzet. Regelmatig blijkt het lastig de sleutel te vinden waardoor concreet en daadwerkelijk diaconaal handelen (incidenteel gericht op barmhartigheid en structureel op gerechtigheid) een bepalend gezicht is van de kerk en de gemeente.

³ Huub Oosterhuis, *Red hen die geen verweer hebben*, z.p. (uitgeverij Ten Have) 2012.

Deze diaconale taak kan professioneel ontwikkeld worden tot een rode draad in het leven van de hele Protestantse Gemeente Zwolle.

- oeken naar andere vormen van gemeente-zijn. Een voorbeeld van iets anders: een kerkelijk café, waar maatschappelijke en religieuze thema's in de breedste zin van het woord worden besproken.
- Contacten met anderen onderhouden: Het overwegende beeld is dat onze gemeente vooral met zichzelf bezig is. Het gaat om contacten zowel binnen de eigen Protestantse Gemeente Zwolle als met andere kerkgenootschappen. In deze contacten gaat het ook om vragen als:
 - ✓ Is deze op-zichzelf-gerichtheid een gevolg van de brede maatschappelijke tendens om geloof en kerk te beperken tot het privé leven van mensen?
 - ✓ Of spelen ook andere mechanismen of motieven een rol?

SAMENWERKING BINNEN DE PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE

Binnen de Protestantse Gemeente Zwolle hebben wijkgemeenten het primaat. Dat is een voorwaarde voor variëteit.

Onderling hebben de wijkgemeenten in het verleden weinig binding met elkaar gezocht.

Voor de toekomst van de Protestantse Gemeente Zwolle is een goede verstandhouding en een goede samenwerking tussen de wijkgemeenten onontbeerlijk – we hebben elkaar in de toekomst nodig! Gelet op de tendens van het dalende aantal leden is samenwerking van de wijkgemeenten in de nabije toekomst noodzakelijk. Daarbij denken we ook aan de Hoofdhof en de Evangelisch-Lutherse gemeente.

Belangrijk is dan, dat de wijkgemeenten nadenken over hun eigen identiteit: Wie zijn wij? Wie willen wij zijn? Welke plaats willen wij innemen binnen het geheel van de Protestantse Gemeente Zwolle?

Het zal erop aankomen aan de ene kant de wijkgemeenten alle ruimte te bieden hun eigen identiteit te ontwikkelen en hun weg te zoeken. Aan de andere kant is het even belangrijk te blijven zoeken naar dat wat de wijkgemeenten met elkaar verbindt. Juist dat wat verbindt, is van groot belang voor het onder woorden brengen van de identiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle als geheel. Dit vraagt om het creëren van een ontmoetingsruimte, waar de wijkgemeenten elkaar leren kennen, herkennen en erkennen.

Door deze twee kanten te benadrukken zullen zich binnen de Protestantse Gemeente Zwolle hoogstwaarschijnlijk gedifferentieerde patronen van samenwerking voordoen.

We kunnen niet **gratuit** zeggen dat de Protestantse Gemeente Zwolle een eenheid in verscheidenheid is. Eenheid in verscheidenheid impliceert ook: in verbondenheid. Als wijkgemeenten zich met elkaar verbonden voelen, ontstaat waarschijnlijk de wens met elkaar te willen optrekken.

Het gaat ook om leren omgaan met verschillen, zelfs (of misschien juist) als die een allergische reactie oproepen. Dan is wijkoverstijgende samenwerking ingewikkeld. Door juist dan het gesprek met elkaar aan te gaan, kunnen wijkgemeenten elkaar ondersteunen. Hier ligt een belangrijk motief voor alle wijkgemeenten om een bredere en diepere samenwerking met elkaar te zoeken. Deze motieven gaan veel verder dan een overlevingsstrategie.

Naarmate (delen van) de Protestantse Gemeente Zwolle financieel meer in de knel (komen) komt, is het meer gewenst dat we elkaar praktisch en/of inhoudelijk de helpende hand bieden. In de dan opkomende wijkoverstijgende samenwerking wordt een ultieme vorm van solidariteit zichtbaar.

De samenwerking binnen de Protestantse Gemeente Zwolle ligt op verschillende niveaus:

- praktisch
- inhoudelijk, gericht op wijkactiviteiten
- inhoudelijk, gericht op gezamenlijke wijkoverstijgende activiteiten.

- Praktische samenwerking tussen wijkgemeenten
Deze heeft niet als doel inhoudelijke invloed te hebben op identiteitsgevoelige activiteiten. Wanneer meer wijkgemeenten gebruik maken van één kerkgebouw is dit een vorm van praktische samenwerking. Dat is heel duidelijk wanneer twee kerkgenootschappen kerkdiensten houden in één gebouw. Dat is evenzeer mogelijk indien het om twee wijkgemeenten gaat van één Protestantse Gemeente. Voor beide gevallen kan de Jeruzalemkerk als voorbeeld dienen.
- Inhoudelijke samenwerking tussen wijkgemeenten, gericht op wijkactiviteiten
Deze keuze tot samenwerking zal binnen zekere grenzen mogelijk zijn zonder dat de eigenheid van een wijkgemeente wordt aangetast. Te denken valt aan catechisatie, jongerenclubs, Bijbelkringen, kanselruil e.d. Samenwerking kan inhoudelijk en personeel van aard zijn.
Deze samenwerking is goed mogelijk zonder dat wijkgemeenten het plan hebben tot samenvoeging. Anderzijds kan deze samenwerking ook een voorfase zijn op weg naar verdere samenwerking.
Wijkgemeenten kunnen ook samen inspelen op nieuwe ontwikkelingen of experimenten opzetten of gebruik maken van elkaars ervaringen en aanwezige talenten.
- Inhoudelijke samenwerking tussen wijkgemeenten, gericht op gezamenlijke wijkoverstijgende activiteiten voor de Protestantse Gemeente Zwolle als geheel. Het kader voor de kerkelijke activiteiten onder directe verantwoordelijkheid van de AK, is:
 - het zijn geen activiteiten/diensten van afzonderlijke wijkgemeenten;
 - ze hebben een wijkoverstijgend karakter;

- ze zijn een teken van de Regenboog van de Protestantse Gemeente Zwolle. De AK neemt hiervoor samen met de wijkkerkenraden verantwoordelijkheid. Alle wijkgemeenten worden in de gelegenheid gesteld in deze activiteiten te participeren en kunnen – binnen de kaders - initiatieven ontwikkelen voor nieuwe activiteiten;
- Dat betekent niet dat allen binnen de Protestantse Gemeente Zwolle elke activiteit behoeven te onderschrijven. Het betekent wel dat deze activiteiten worden erkend als activiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle.

BELEIDSONTWIKKELING MET HET OOG OP EEN LANGETERMIJNPERSPECTIEF

Onzekerheden maken het lastig, zo niet onmogelijk, om wat langer, zeg vijf jaar, vooruit te kijken. Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat er een langetermijnperspectief voor de komende 15 – 25 jaar wordt geschetst.

Het langetermijnperspectief is geen doel op zich. Zijn functie is een richtpunt te zijn voor ingrijpende maatregelen. En dat die te verwachten zijn, is duidelijk geworden in hoofdstuk 3. Dit ontwikkelingsproces voltrekt zich over een langere termijn en moet zorgvuldig worden gevolgd en begeleid. Dat is de reden dat de AK op 11 maart 2013 heeft vastgesteld dat jaarlijks de “toestand van de PGZ” wordt gemonitord.⁴ Op die manier dient het langetermijnperspectief ook als ijkpunt.

Het langetermijnperspectief biedt ook richting voor wanneer wijkgemeenten samenwerking met elkaar zoeken .

De langetermijnvisie van de Protestantse Gemeente Zwolle moet breed gedragen zijn en mag niet vrijblijvend zijn. Draagvlak op het grondvlak (niet alleen wijkkerkenraden maar ook bij gemeenteleden) is noodzakelijk. De visie moet dus niet top-down worden ontwikkeld.

We willen voorkomen dat telkens opnieuw beleidsuitgangspunten geformuleerd moeten, iedere keer dat over de toekomst van een wijkgemeente onzekerheid ontstaat.

Ons beleidsplan wil vooruit kijken en zich niet laten leiden door wat in het verleden zeer heilzaam is geweest, maar door wat in de toekomst bestendig gemeentewerk mogelijk maakt. Het primaire proces (eredienst, pastoraat, diaconaat, leren) dient ook primair te staan.

Hierbij blijft de Regenboog als beeldmerk voor de Protestantse Gemeente Zwolle bestaan.

De gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt zichtbaar in onderlinge solidariteit.

Er moet op korte termijn een proces beginnen waarbij de wijkkerkenraden, organen van bijstand en taakgroepen van de Algemene Kerkenraad, de Colleges van Kerkrentmeesters en Diakenen worden betrokken. De doelstelling is dat medio 2014

⁴ Zie bijlage 5

het langetermijnperspectief wordt beschreven en door de AK vastgesteld. Hierbij zijn de uitgangspunten:

- Het beleid moet worden aangepast, wil de gemeente niet rond 2020 door haar financiële reserves heen zijn. Aan het langetermijnperspectief zal daarom in juni 2014 een financiële paragraaf worden toegevoegd die op tijd zicht geeft op een sluitende begroting.
- Wanneer de primaire activiteiten inderdaad prioriteit hebben, dan heeft deze keuze gevolgen voor het aantal kerkgebouwen. Afneming van het aantal kerkgebouwen betekent niet als vanzelfsprekend: afneming van het aantal wijkgemeenten.
- Het belang van de kerkelijke presentie dichtbij de mensen. Zoals in de ambtsdragersvergadering duidelijk is geworden, zijn voor velen de sociale verbondenheid en contacten in de wijk van wezenlijk belang.
- Herkenbare wijkgemeenten waarin ook in de toekomst gemeenteleden vol bezieling actief zijn.
- De samenwerking tussen wijkgemeenten biedt nieuwe kansen en in gezamenlijkheid kunnen nieuwe vormen van kerk-zijn worden ontwikkeld.

Daarnaast is het van belang meer zicht te krijgen op de wijze waarop in andere steden aan bundeling/spreiding vorm wordt gegeven en welke ervaringen daarmee zijn opgedaan. Met die ervaringen kunnen we ons voordeel doen.

Vragen die met het oog op het langetermijnperspectief aan de orde zijn:

- Welke wijken gaan praktisch en/of inhoudelijk met elkaar samenwerken?
- Welke kerkgebouwen blijven we houden? Hierbij zal dus enige vorm van concentratie plaats vinden. Die samentrekking naar enkele centra kan in verschillende vormen, zoals concentratie in het geografische centrum van Zwolle dan wel een spreiding van centra in het geografische centrum en excentrisch. Twee uitersten zijn dan
 - ✓ concentratie naar één centrum (zoals in Deventer)
 - ✓ toenemende of zelfs gehele verzelfstandiging van wijkgemeenten (zoals in Alkmaar en Arnhem).
- Welke wijkgemeente gaat gebruik maken van welk kerkgebouw?
- Hoe krijgt de kerkelijke presentie in de verschillende delen van Zwolle vorm? Optioneel zijn kleinschalige centra op 'wijkniveau'⁵ voor activiteiten op het gebied van pastoraat, diaconaat en jeugdclubs.

⁵ Dit is geen referentie aan wijkgemeenten; het gaat hier om wijken zoals die in de burgerlijke gemeente Zwolle bestaan.

Achtergrondinformatie bij de beantwoording van de vragen:

In de ambtsdragersvergadering van april is gesproken over voor- en nadelen van geografische concentratie dan wel spreiding..

In bijlage 2 worden voor- en nadelen genoemd van de twee perspectieven. In bijlage 3 staan de voor- en nadelen inzake bundeling, zoals de ambtsdragers die hebben verwoord op 24 april 2013. In bijlage 4 die van spreiding.

Hieronder worden de visies van de ambtsdragers op 24 april 2013 op beide perspectieven geanalyseerd. Per onderdeel wordt in het kort de kern aangegeven.

1. Ten aanzien van beide perspectieven spelen **gevoelens** mee. In deze categorie zijn alle opmerkingen opgenomen die niet direct aantoonbaar zijn of 'bewijsbaar', maar een mening met emotionele kanten (zorg of vreugde) weergeven.

Het is duidelijk dat voor velen de sociale verbondenheid en contacten in de wijk van wezenlijk belang zijn.

Dat betekent dat op wijkniveau de kerk present moet zijn, voor afzonderlijke gemeenteleden herkenbaar.

Onder voordelen van bundeling komt naar voren dat dit perspectief ons samen sterk maakt, naar buiten en naar binnen.

2. Bij voordelen van bundeling voor **kerk- en gemeentezijn** wordt vaak genoemd dat hier kwalitatieve winst ligt: bij kerkdiensten (vooral muziek wordt meermalen genoemd) en in het pastoraat. Predikanten en kerkelijk werkers kunnen dan 'gavengericht' werken.

Bij de nadelen van bundeling wordt duidelijk de zorg verwoord dat wijkidentiteit het slachtoffer wordt van bundeling. Wegvallen van de wijk wordt ervaren als verlies van identiteit, van de eigen kleur; voor sommigen wordt bundeling ervaren als "één pot nat". Dit wordt nog duidelijker onder woorden gebracht bij de voordelen van spreiding: alleen zo blijft de veelkleurigheid in onze gemeente bestaan en blijft deze zichtbaar.

3. Op **praktisch en organisatorisch** terrein worden als voordelen van bundeling genoemd dat er veel minder vrijwilligers nodig zijn, Sommigen menen zelfs dat blijven vasthouden aan spreiding een vorm van verspilling en versnippering is. Het is duidelijk dat, als er minder kerkgebouwen zijn, meer mensen over een grotere afstand moeten reizen. Daarom zal op bredere schaal vervoer geregeld moeten worden voor hen die niet zelf mobiel zijn. Parkeerruimte in het centrum is beperkt.

4. Het is duidelijk dat open houden van veel kerkgebouwen **financiële ruimte** onttrekt aan de primaire activiteiten van onze gemeente. Vaak wordt gezegd dat de Grote Kerk als monumentaal gebouw duur is. De Grote Kerk brengt inderdaad in verband met haar monumentaliteit extra onderhoudskosten met zich mee. De werkgroep Masterplan zoekt dit verder uit. Daarbij wordt het gehele verhaal uitgezocht: kosten en baten, van de Grote Kerk ten opzichte van andere kerkgebouwen.

Dat de werkgroep Masterplan Grote Kerk desondanks perspectieven ziet voor het in gebruik blijven houden, is ook een gegeven.⁶

Financiën zijn een onderdeel van het beleidskader. Zij mogen nooit de enige beslissingsfactor zijn.

Besluiten:

- 4.1 De Algemene Kerkenraad ontwikkelt een breed gedragen lange-termijnperspectief voor de Protestantse Gemeente Zwolle met het oog op ingrijpende maatregelen binnen de gemeente die noodzakelijk zijn dan wel op termijn waarschijnlijk.

Het beleid gaat uit van de erkenning dat zowel de wijkgemeenten als de Protestantse Gemeente Zwolle als geheel voor elkaar van belang zijn.

De Algemene Kerkenraad zet per direct een traject in gericht op de vaststelling ervan, uiterlijk juli 2014.

De hierboven genoemde vragen komen daarbij in ieder geval aan de orde.

In het proces worden de wijkkerkenraden en organen van bijstand en taakgroepen van de Algemene Kerkenraad, de Colleges van Kerkrentmeesters en Diakenen betrokken.

De coördinatie van het proces van overleg en begeleiding ligt bij het moderamen van de Algemene Kerkenraad.

Het moderamen laat zich bijstaan door een taakgroep met (daarvoor gekwalificeerde) gemeenteleden en landelijke deskundigen.

De Algemene kerkenraad neemt het uiteindelijke besluit.

Op basis van het langetermijnperspectief ontwikkelt de AK in nauwe samenspraak met de wijkkerkenraden concrete actieplannen.

In de uitvoering daarvan dragen de wijkkerkenraden en de AK een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

- 4.2 De AK stelt een werkgroep in die zich gaat beraden op de identiteit van de Protestantse Gemeente Zwolle als geheel. Hierbij wordt betrokken een onderzoek naar het ontwikkelen van nieuwe vormen van kerk-zijn. De werkgroep gaat ook na welke mogelijkheden er zijn voor de start van een pioniersplek.⁷

- 4.3 De Algemene Kerkenraad stimuleert de wijkgemeenten na te denken over hun eigen identiteit en bevraagt hen daarop.

- 4.4 De Algemene Kerkenraad stimuleert wijkgemeenten met elkaar samen te werken en ondersteunt hen daarin.

⁶ De werkgroep Masterplan houdt rekening met deze kerkelijke denkrichting (bundeling in centrum) en acht die denkbaar. Maar het onderzoek moet uitmaken of het haalbaar is (ruimtelijk en financieel).

⁷ Er is een landelijk project gericht op de ontwikkeling van 100 pioniersplekken. Hiervoor is tijdelijke subsidie mogelijk.

- 4.5 In het proces van krimp in een wijkgemeente dragen de wijkkerkenraad en de AK een gezamenlijke verantwoordelijkheid om een weg te vinden die toekomstperspectief biedt.
- 4.6 a De AK waarborgt en versterkt de gezamenlijke wijkoverstijgende activiteiten van de Protestantse Gemeente Zwolle zoals genoemd op pag. 15.
- b Voor deze gezamenlijke wijkoverstijgende activiteiten wordt op korte termijn beleid ontwikkeld over de randvoorwaarden waaronder zij kunnen voortgaan.
- 4.7 De Protestantse Gemeente Zwolle bevordert de samenwerking met de Hoofdhofgemeente en de Evangelisch-Lutherse gemeente.

DE IDENTITEIT VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE ZWOLLE KOMT IN IEDER GEVAL TOT UITDRUKKING IN

- Beleid gericht op contacten met “buiten”
- Immigrantenkerken
- Jeugd- en jongerenwerk
- Jonge gezinnen
- Vorming en toerusting
- Communicatiebeleid

Beleid gericht op contacten met “buiten”

De Protestantse Gemeente Zwolle heeft op diaconaal terrein contacten met andere kerkgenootschappen door het Diaconaal Platform. Deze lopen via de ambtelijk secretaris van het College van Diakenen. De AK is hierbij niet of nauwelijks betrokken. De Protestantse Gemeente Zwolle heeft op kerkenraadsniveau officieel contacten met andere kerkgenootschappen via het Podium van Kerken. Verder dan formeel gaan ze niet.

De contacten met de burgerlijke overheid lopen via het CvK en betreffen in het algemeen onroerend goed en afspraken over zondagsrust, parkeermogelijkheden e.d. Van inhoudelijke binding is weinig of niet sprake.

De contacten van het College van Diakenen met de burgerlijke overheid verlopen via het Diaconaal Platform. Deze zijn wel inhoudelijk. Er is ook diaconale betrokkenheid bij de Werkgroep Welzijn en Levensbeschouwing, die een kritisch gesprekspartner is voor de burgerlijke gemeente op het gebied van sociale voorzieningen en regelgeving. In de stad Zwolle is, buiten de hierboven genoemde contacten met andere kerken en met de burgerlijke overheid, de Protestantse Gemeente Zwolle weinig zichtbaar. Haar maatschappelijke betrokkenheid in haar totaliteit is niet groot. Waar Jezus in zijn verhalen over het koninkrijk van God zich dikwijls tegen de gevestigde orde keerde, lijkt ze vooral grijs, braaf en netjes. Wordt binnen de Protestantse Gemeente Zwolle de ‘schok’ van het evangelie nog wel gevoeld?

Anderzijds realiseren we ons goed dat veel leden van de Protestantse Gemeente Zwolle geïnspireerd worden door hun eigen (geloofs)overtuiging en vandaaruit hun bijdrage leveren aan verschillende organisaties voor maatschappelijke hulpverlening en ondersteuning. Wijkgemeenten kunnen zulke individuele keuzes stimuleren. Wijkgemeenten zelf kunnen, net als het College van Diakenen nu al doet, aansluiten bij al bestaande organisaties.

Naar binnen en buiten toe moet, veel duidelijker dan nu, de samenhang blijken tussen het beleidsplan van het College van Diakenen en dat van de Protestantse Gemeente Zwolle. Het is duidelijk dat diaconaat een directe verbinding heeft met pastoraat.

Immigrantenkerken

Een bijzondere groep vormen de immigrantenkerken. De Protestantse Gemeente Zwolle in haar geheel en haar afzonderlijke wijkgemeenten willen open staan voor contacten met andere kerkgenootschappen zoals met die van immigranten. Uit het Strategisch Beleidsplan 2012 – 2015 van de landelijke vereniging van immigrantenkerken blijkt dat ook de immigrantenkerken zulke contacten wensen. En wel op basis van erkenning, gelijkwaardigheid en wederkerigheid. Uit bestaande contacten in Zwolle tussen vertegenwoordigers van de Protestantse Gemeente Zwolle en van immigrantenkerken komt diezelfde wens duidelijk naar voren.

Voor de Protestantse Gemeente Zwolle kunnen zulke contacten ook van betekenis zijn omdat de immigrantenkerken

- tegenwicht geven aan de ontkerstening van de samenleving
- jonge mensen weten aan te trekken, te binden en te boeien
- collectief denken i.p.v. individualistisch
- geloof en dagelijks leven verregaand integreren
- vaak mensen bereiken aan de rand van kerk en samenleving.

De Protestantse Gemeente Zwolle zou kunnen onderzoeken hoe ze, gedreven door een gezamenlijk belang, meer vorm kan geven aan haar relatie met immigrantenkerken. En wel op basis van erkenning, gelijkwaardigheid en wederkerigheid.

Ze is zich ervan bewust dat

- deze relatie niet vrijblijvend mag zijn.
- er moeilijk te overbruggen culturele verschillen bestaan
- er verschil kan bestaan in maatschappelijke uitgangspunten

Deze verschillen kunnen we niet wegwuiven als niet ter zake doende. Zolang we deze verschillen maar willen zien en beamen, behoeven ze geen sta in de weg te vormen voor een goed interkerkelijk contact.

Besluiten:

4.8 De AK vraagt het College van Diakenen

- a op korte termijn een actieplan voor stedelijk diaconaat te ontwikkelen op basis van het bestaande beleidsplan van het College van Diakenen en passend binnen het kader van het beleidsplan van de gehele Protestantse Gemeente Zwolle;
- b samenwerking te blijven zoeken met andere kerkgenootschappen, als het kan via het Diaconaal Platform, om gezamenlijke stedelijk diaconaat te ontwikkelen.

4.9

e Protestantse Gemeente Zwolle versterkt waar mogelijk op veel terreinen actief de samenwerking met andere kerken, zeker de protestantse. Deze samenwerking kan zowel stadsbreed zijn als op wijkniveau.

4.10

e Protestantse Gemeente Zwolle onderzoekt hoe ze, gedreven door een gezamenlijk belang, meer vorm kan geven aan haar relatie met (Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse) immigrantenkerken. En wel op basis van erkenning, gelijkwaardigheid en wederkerigheid.

4.11

ijkgemeenten en het College van Diakenen moeten op diaconaal terrein aansluiting zoeken bij al bestaande instellingen, ook niet-kerkelijke.

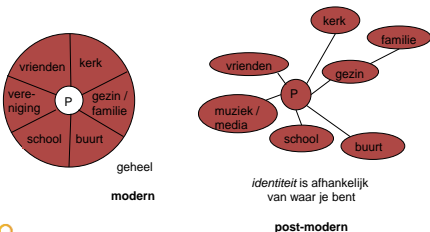
Jeugd- en jongerenwerk

De toekomst van de Protestantse Gemeente Zwolle ligt bij de jongeren. De kerk zal nieuwe vormen moeten vinden om kerk te kunnen zijn en zo te werken aan de opbouw van de kerk in de komende generaties.

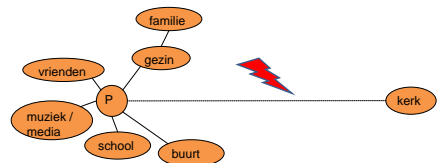
Bij de voorbereiding van dit beleidsplan kwam o.a. naar voren dat jongeren - twintigers en dertigers- belang hechten aan een goede woordverkundiging. Een verdere analyse moet nog worden gemaakt.

JOP, de jeugdorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland stelt veranderingen in de samenleving zo voor:

de samenleving is veranderd

De kloof tussen kerk en rest van de leefwereld

Voor onze toekomst is het belangrijk een analyse te maken van de veranderende cultuur en van de tendensen die zich bij jongeren voordoen. Enkele punten van de veranderende (jongeren)cultuur:

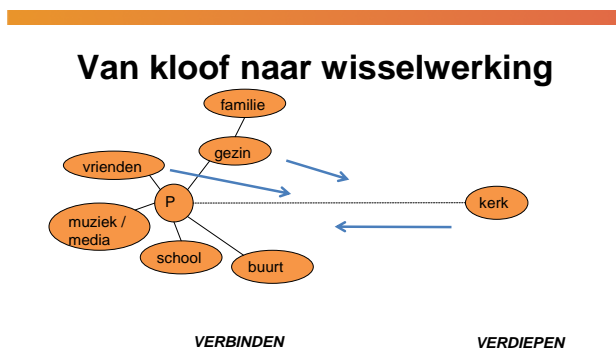
- Waar vroeger een eenheid werd ervaren in geloof en identiteit thuis - op school - in de kerk, wordt het leven nu gefragmenteerd ervaren.⁸ Juist bij jongere generaties wordt een grote kloof ervaren tussen kerk en de overige elementen van het leven.⁹
- De kerk speelt op de achtergrond mee. Geloof wordt voor hen gevoed in verbanden van gezin, vrienden, thuis. Zij hebben geen band met een kerkgebouw. Zij komen liever samen in kleinschalige centra, kantoren, buurtcentra.

Er moeten beleidskeuzes worden gemaakt met betrekking tot

- de betekenis van jongeren voor de kerk / gemeente in de toekomst
- de betekenis van de kerk / gemeente in de toekomst voor jongeren.

Zulke vragen liggen er niet alleen voor Zwolle. Er zijn landelijke kerkelijke organisaties die zich hierop al langere tijd specialiseren en ervaring hebben opgebouwd. De Protestantse Gemeente Zwolle kan hier te rade gaan, maar zal zelf ook specialisten op dit gebied moeten aantrekken, dan wel uit haar midden rekruteren.

JOP stelt een proces voor waarin de kerk haar rol speelt bij de veranderingen in de samenleving:

Het jeugd- en jongerenwerk moet sterker dan nu het geval is op het niveau van de Protestantse Gemeente Zwolle worden georganiseerd.

8 Bron: onderzoek voor de dissertatie van drs. H. van Wijnen, directeur JOP, Landelijk Dienstencentrum PKN

9 idem

Jonge gezinnen

Bij de ambtsdragersvergadering werd duidelijk dat ook deze doelgroep aparte aandacht nodig heeft. Van belang daarbij zijn scharniermomenten als huwelijk en doop.

Besluiten:

- 4.12 De AK vraagt het ministerie van predikanten dat een of twee predikanten zich specialiseren in het jeugd- en jongerenwerk waarbij ze gebruik maken van landelijke onderzoeksgegevens en kerkelijke jongerenorganisaties. Leg in het jeugd- en jongerenwerk sterk accent op jongerendiaconaat.
- 4.13 Een in te stellen taakgroep van de AK, waaraan ten minste een predikant en/of jongerenwerker deelneemt en waarbij het studentenpastoraat bij de Christelijke Hogeschool Windesheim wordt betrokken, maakt gebruik van de hier gegeven analyse van de veranderende cultuur en van de tendensen die zich bij jongeren voordoen. Op deze basis ontwikkelt ze voorstellen en adviezen voor beleidskeuzes voor zowel de gehele Protestantse Gemeente Zwolle als de afzonderlijke wijkgemeenten, met betrekking tot
- de betekenis van jongeren en jonge gezinnen voor de kerk / gemeente in de toekomst
 - de betekenis van de kerk / gemeente in de toekomst voor jongeren en jonge gezinnen¹⁰.
- Ook hierbij wordt gebruik gemaakt van (bestaand) landelijk onderzoek.

Vorming en toerusting

Een gemeente en haar wijkgemeenten bestaan primair voor en door de leden, die op zoek zijn naar zingeving. Zingeving hangt nauw samen met geloof. De Protestantse Gemeente Zwolle moet zich daarom richten op het levend en relevant houden van het geloof van en voor de leden.

Daarom is het van wezenlijk belang, dat binnen de Protestantse Gemeente Zwolle mensen ook leren en zich vormen. Omdat er veel gaven aanwezig zijn en omdat we van elkaar kunnen leren, zouden we gezamenlijk vorming en toerusting programma kunnen opzetten. Een of twee predikanten zouden zich daarin kunnen specialiseren en een voortrekkersrol kunnen spelen. Daarbij moet ze zich ook rekenschap geven van het feit dat de meeste mensen zich tegenwoordig niet meer aan langdurige projecten willen verbinden.

De bestaande contacten op wijkniveau met andere kerkgenootschappen, bijvoorbeeld met de Dominicanenkerk dat een uitgebreid V&T-programma heeft, bieden mogelijkheden voor een wijkoverstijgend aanbod.

¹⁰ In bijlage 5 zijn de opmerkingen in dezen van de ambtsdragersvergadering op 24 april 2013 vermeld.

Besluiten:

- 4.14 a De AK inventariseert bij de wijkkerkenraden welke wens tot samenwerking met andere wijkgemeenten bestaat op het gebied van Vorming en Toerusting. Op basis van de reacties wordt een vervolgaanpak ontwikkeld.
- b De AK stimuleert dat alle aanbod op het gebied van Vorming en Toerusting breed bekend wordt gemaakt.
- c De AK betreft bij de uitwerking van 14.a en .b het ministerie van predikanten.

Communicatiebeleid

We ontkomen niet aan de vraag naar communicatie. De wijze waarop deze op dit moment gestalte krijgt, sluit niet aan bij de beleving van mensen in de huidige tijd. Dat moet beter. In elk geval zal voortdurend helderheid moeten worden geboden over wat kerk-zijn in onze tijd in financiële zin kost.

Het gaat ook gaan om zaken, zoals het omgaan met pers/RTV, doelgericht communiceren etc.

Voor de informatieverstrekking moeten we ons ook naar buiten richten, buiten het eigen kerkelijk erf.

Besluiten:

- 4.15 De AK benoemt een tijdelijke “taakgroep communicatiebeleid” met materiedeskundigen die als opdracht krijgt een communicatieplan op te stellen *waarin worden beschreven*

- *het proces van communicatie*
- *de te onderscheiden doelgroepen binnen en buiten de Protestantse Gemeente*
- *de middelen(waaronder ook sociale media en internet) en kanalen (ook niet kerkelijke zoals De Stentor en de Peperbus) voor de verschillende doelgroepen*
- *de te gebruiken formats*
-

Op grond van dit communicatieplan moet de Gemeente in staat zijn

- a om de identiteit in praktische zin uit te dragen en om zich uit te spreken over ontwikkelingen in de samenleving;
- b om ook duidelijk te maken wat kerk-zijn in onze tijd in financiële zin kost,
- f c de communicatie rond Vorming en toerusting te realiseren.

BIJLAGE 1 KADER VAN DE AK VOOR HET BELEIDSPLAN 2013 - 2016

In de AK bestond bij het geven van de opdracht aan een “werkgroep beleidsplan” het besef dat

- we in een proces zitten dat al decennia duurt: *“Het christendom is in Europa gekomen; het kan er ook weer vertrekken.”* (G. van der Leeuw)
- het om meer gaat dan om structuur
- een cultuurverandering nodig is
- zulke veranderingen niet van het ene op het andere jaar effect sorteren
- de situatie in Zwolle niet uniek is
- we realistisch moeten zijn wat betreft de groeimogelijkheden: indien die er al zijn, ook en juist op langere termijn.

De AK dacht bij het geven van de opdracht aan uitspraken als:

- In alle veelkleurigheid delen we met elkaar dat we “door God zijn geïnspireerd” en dat het om “God en de mensen” gaat.
- We willen weer komen bij de ‘kern van de zaak’.
- We willen een kerk die doordringt in de maatschappij.
- Is een directere relatie noodzakelijk tussen betalen en bepalen? Hoe bereiken we een balans tussen solidariteit – verantwoordelijkheid voor de delen - verantwoordelijkheid voor het geheel?
- De Protestantse Gemeente Zwolle moet zichtbaar zijn op wijkniveau, in het dagelijkse leven van mensen.

BIJLAGE 2 VOOR- EN NADELEN VAN GEOGRAFISCHE BUNDELING OF SPREIDING

Of sprake is van voordelen dan wel nadelen is, is relatief: wat voor de één een voordeel lijkt, is voor een ander een nadeel. De rangschikking van voor en tegen is subjectief.

Gedeeltelijk lijken deze perspectieven elkaars spiegelbeeld.

Langetermijnperspectief: bundeling in het centrum

Ervoor pleiten	Ertegen pleiten
Met het oog op kerk- en gemeente-zijn	
Krachtige gemeente(n) ondanks de doorzettende krimp	Diaconaat (in praktische zin) minder makkelijk in te vullen
Goede organiseerbaarheid: <ul style="list-style-type: none"> • Minder erediensten in te vullen <ul style="list-style-type: none"> ➔ Predikanten: meer tijd voor andere taken, ook bij afnemende predikantsformatie • Minder organisten/kerkmusici nodig <ul style="list-style-type: none"> ➔ hoger niveau kerkmuziek • Kleinere omvang van beheerstaken (gebouwen, beheerspersoneel) <ul style="list-style-type: none"> ➔ lagere beheerskosten (kerkelijk bureau) ➔ bredere inzet van professionele kosters/beheerders vanwege beperkter aantal kerkgebouwen • minder vergaderactiviteiten, etc. <ul style="list-style-type: none"> ➔ meer vrijwilligers inhoudelijk inzetbaar 	Langere reisafstand naar kerkgebouw <ul style="list-style-type: none"> ➔ dreigend verlies van minder betrokken en minder mobiele gemeenteleden
	Minder diversiteit en veelkleurigheid binnen PGZ

Vorbereiden op de toekomst	
Sneller duidelijkheid voor de wijkgemeenten en de leden van de PGZ, "krimpgesternte" duurt korter	samenvoegingen ingrijpender en omvangrijker <ul style="list-style-type: none"> ➔ extra onrust en strubbelingen op korte termijn
Sneller helderheid over gebouwen <ul style="list-style-type: none"> ➔ bij afstoting kerkgebouw in principe invoegen in één van de "centrumgemeenten" ➔ 	

Financieel	
lagere uitgaven aan kerkgebouwen (“brood voor stenen”) → Meer financiële middelen voor pastoraat	Eerder maatregelen nodig - voor continuering gebruik monumentale kerken - ter voorkoming van leegstand
Sneller vermogen vrijmaken → vermogensbaten voor kerkelijk werk (“brood voor stenen”)	
Kerk in de stad	
Monumentale kerken kunnen open blijven door - beschikbaarheid van vrijwilligers - beschikbaarheid financiële middelen - betrokkenheid kerkleden	
Meer uitstraling naar de stad Zwolle als geheel	

Langetermijnperspectief: geografische spreiding

Ervoor pleiten	Ertegen pleiten
Met het oog op kerk- en gemeente-zijn	
Directe relatie met woonwijk; <ul style="list-style-type: none"> • uitstraling in directe omgeving/wijk van het kerkgebouw • Diaconaat (in praktische zin) makkelijker in te vullen • Kortere reisafstand naar kerkgebouw → minder verlies van minder betrokken en minder mobiele gemeenteleden 	Kleinere wijkgemeenten <ul style="list-style-type: none"> → niet altijd inspirerend voor de leden
Meer mogelijkheden voor diversiteit en veelkleurigheid binnen de PGZ als geheel	Versnippering van activiteiten, “dubbel werk”: <ul style="list-style-type: none"> • Meer erediensten in te vullen → Predikanten: minder tijd voor andere taken; → Dit wordt versterkt doordat formatie sneller zal afnemen vanwege hoge kosten gebouwen (Utrecht) • Meer organisten/kerkmusici nodig → kwalitatief mindere kerkmuziek • Grotere omvang beheerstaken (gebouwen, beheerspersoneel) → hogere beheerskosten (groter

	<ul style="list-style-type: none"> kerkelijk bureau) → omvangrijke formatie aan kosters/beheerders voor professioneel gebouwbeheer kan niet worden bekostigd → grotere inzet vrijwilligers voor beheerslast • vergaderactiviteiten blijven → ook daardoor minder vrijwilligers voor inhoud
Vorbereiden op de toekomst	
Minder intense onrust over te nemen maatregelen door <ul style="list-style-type: none"> -mogelijkheid van uitstel -gedurende langere tijd 	Langdurige onrust en discussie over afstoten <ul style="list-style-type: none"> -welke gebouwen -welke volgorde omdat dit van geval tot geval afgewogen moet worden (geen heldere beleidslijn)
Financieel	
	Vermogen blijft in stenen zitten en kan niet worden benut voor kerkelijk werk (“stenen voor brood”)
	Krimpgersternte zal langer duren, meer onzekerheid in wijkgemeenten
	Minder financiële middelen voor pastoraat i.v.m. hoge kosten aan gebouwen (“stenen voor brood”)
	Kans op zeven sterfhuiscstructies
Kerk in de stad	
	Gebruik van monumentale kerken, zeker Grote Kerk, kan niet worden voortgezet
	Minder uitstraling naar stad Zwolle als geheel

BIJLAGE 3 VOOR- EN NADELEN VAN GEOGRAFISCHE BUNDELING IN DE VISIE VAN AMBTSDRAGERS, 24.04.2013

GEOGRAFISCHE BUNDELING: VOOR- EN NADELEN VOLGENS DE GESPREKSGROEPEN

BUNDELING	
Welke voordelen wegen zwaar?	Welke nadelen wegen zwaar?
Gevoelens	
<ul style="list-style-type: none"> - “volle” kerk “trekt” - Verbondenheid (2) - traditie (centraal) - Zichtbaarheid door verhogen massa - kan verrijkend werken - werk maken van opdracht: “Hebt elkaar lief!” 	<ul style="list-style-type: none"> - “Afvalen” van leden; geen nieuwe leden - Mentale afstand - Té groot; personen gaan op in het geheel - Oppervlakkig - Anonimiteit (2) - sociaal leed - Minder gemeenschapszin (2) - Alles wordt grijs / niemand herkent het meer - Verlies van leden
Kerk en gemeente zijn	
<ul style="list-style-type: none"> - Hoger nivo kerkmuziek - Veelkleurigheid - Hoger niveau vieringen mogelijk - Predikanten krijgen meer tijd om gavengericht te werken (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - Kleurloos / verlies kerkgangers - Veelkleurigheid - loslaten eigen wijk / identiteit: - Meer moeite voor kerkbezoek - Minder onderlinge betrokkenheid en betrokkenheid op de wijk - Wordt onpersoonlijker - Minder diversiteit - Identiteitsverlies
Kijken naar en voorbereiden op de toekomst	
<ul style="list-style-type: none"> - Sneller duidelijkheid (2) - Nieuw elan (keuzemenu) - Proactief 	<ul style="list-style-type: none"> -
Praktisch en organisatorisch	
<ul style="list-style-type: none"> - Bundeling van bekwaamheden / kennis - - Vakkrachten gericht inzetten - Efficiënter et mensen en middelen - Meer vrijwilligers inhoudelijk inzetbaar (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - Fysieke afstand (3) - Er is geen geschikte ruimte voor centrale plek / parkeerproblemen - Minder mobiel - Bereikbaarheid binnenstad - Het centrum is onpraktisch en duur - Vraag “professionele” gemeenteleden
Financieel	
<ul style="list-style-type: none"> - Financieel (4) - Kostenbesparend - Minder formatieplaatsen kosters enz. - lagere uitgaven voor gebouwen - Kosten (bundeling op de rand m.h.o.o. exploitatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Geografisch is het centrum duur

Kerk voor de stad Zwolle	
<ul style="list-style-type: none"> - Soms: meer jeugd / jongeren - Een beeld / merk in de straat - Grotere "doelgroepen" zoals bv. de jeugd - uitstraling van eenheid (2) 	-

GEOGRAFISCHE BUNDELING: VOOR- EN NADELEN VOLGENS DE INDIVIDUELE AMBTSDRAGERS

BUNDELING	
Welke voordelen wegen zwaar?	Welke nadelen wegen zwaar?
Gevoelens	
<ul style="list-style-type: none"> - e leert van elkaar (2) - amen kerkzijn ervaren - nderlinge samenhang en verbondenheid - errijkend - amen sta je sterk - ersterkt de verbinding 	<ul style="list-style-type: none"> - assaliteit (3) - edwongen huwelijk - +1 < 2 - lle modaliteiten bij elkaar → kerkverlating (andere kerken) (2) - ndere nestgeur - e groot: anonimiteit (3) - nrust door verhuizingen en samenvoegingen - erlies onderlinge betrokkenheid en saamhorigheid door grotere afstanden - prong in het onzekere - eveel verwatering - npersoonlijk -

	<ul style="list-style-type: none"> et zal wennen zijn - een vertrouwde plek - erk (mogelijk) verder weg (2) - iet meer herkenbaar
Kerk en gemeente zijn	
<ul style="list-style-type: none"> - waliteit muziek (2) - eer financiële middelen voor pastoraat - rachtige gemeente ondanks krimp - uinig met personeel / financiën - eer professionalisering (3) - eer gavengericht werken (2) - nderlinge bemoediging - ls wijk hoof je niet alles meer aan te bieden - waliteitsverbetering voor pastoraat en prediking - erkenbaar merk/beeld - eel mensen, hoge kwaliteit van dingen - 	<ul style="list-style-type: none"> - erlies van veelkleurigheid (2) - erlies binding met de wijk - dentiteitsverschillen lastig samen te voegen - leurloosheid - erk dan uit de wijk weg - r moeten in wijk toch plekken voor jongerenwerk zijn - leuren worden hokjes - et moet wel mogelijk zijn herkenbare dingen te blijven doen in de kerk vanuit de wijken - inder sociale samenhang - erlies identiteit

<ul style="list-style-type: none"> amen kun je sterk zijn en een gezicht hebben - redikanten hebben meer tijd voor pastoraat - amen het licht der wereld uitstralen i.p.v. een regenboog van afzonderlijke kleuren 	
Kijken naar en voorbereiden op de toekomst	
<ul style="list-style-type: none"> - italere gemeenten - ersterkt de regenboog - ieuwe visie/elan - neller helderheid? - nnovatie 	
Praktisch en organisatorisch	
<ul style="list-style-type: none"> - oede organiseerbaarheid - inder “dubbel werk” op het vlak van bestuur en beleid en invulling van diensten - enskracht - rganisatorisch overzichtelijk - inder dubbel werk - inder vergadertijd 	<ul style="list-style-type: none"> - e bereikbaarheid (4) - fstand (5) - eperkte parkeerruimte (2) - e reistijden - een geschikte centrale locatie - obiliteit - raagt veel van vrijwilligers (bij kerkdiensten,

	<ul style="list-style-type: none"> vervoer regelen) - inder diensten - enodigde vrijwilligers - eer vergaderen?
Financieel	
<ul style="list-style-type: none"> - inancieel (lagere kosten) (7) 	<ul style="list-style-type: none"> - ure monumentale gebouwen - rote kerk open houden: te kostbaar
Kerk voor de stad Zwolle	
<ul style="list-style-type: none"> - itstraling naar de stad als geheel (3) - rote kerk Ideaal voor centrale dingen - amen één gemeente vormen werkt stimulerend naar de buitenwereld - itstraling naar de stad (2) 	

BIJLAGE 4 VOOR- EN NADELEN VAN GEOGRAFISCHE SPREIDING IN DE VISIE VAN AMBTSDRAGERS, 24.04.2013

GEOGRAFISCHE SPREIDING: VOOR- EN NADELEN VOLGENS DE GESPREKSGROEPEN

SPREIDING	
Welke voordelen wegen zwaar?	Welke nadelen wegen zwaar?
Gevoelens	
<ul style="list-style-type: none"> - Intimiteit / dicht bij de mensen - Lage drempel om kerk binnen te komen - Zoeken waar ze zich thuis voelen - Herkenning ontmoetingsplek - Maatwerk (creativiteit) - betrokkenheid hoger door dichtbijheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Versplintering kerk - Versnippering / verdunning van het kerkelijk leven - Eilandjes / versnippering
Kerk en gemeente zijn	
<ul style="list-style-type: none"> - Directe relatie omgeving (2) - Dichtbij de wijk (3) - Diversiteit / veelkleurigheid (2) - Behoud van identiteit - Saamhorigheid op wijkniveau - Betrokkenheid op wijkniveau - Omzien naar elkaar in de wijk - Meer mogelijkheid veelkleurigheid - Behoud eigen / unieke kenmerken - Zichtbaarheid in de wijk - Meer onderlinge betrokkenheid tussen de leden - Meer herkenning en veelkleurigheid gemeenschap 	<ul style="list-style-type: none"> - Minder diversiteit - We weten niet hoeveel we op elkaar lijken - Krimp tot kleine groepjes
Kijken naar en voorbereiden op de toekomst	
	<ul style="list-style-type: none"> - Sterfhuisconstructie - Ondergrens grootte bereikend: dan kan het zieltogend klein worden - Kwetsbaar
Praktisch en organisatorisch	
<ul style="list-style-type: none"> - Kerkgebouw dichtbij - Minder logistieke problemen - Kortere reisafstand (2) - Korte lijnen (Figuurlijk & geografisch) 	<ul style="list-style-type: none"> - Langere afstand - lastig vrijwilligerswerk in te vullen - flexibiliteit (geografisch) - Groot beslag op vrijwilligers
Financieel	
-	<ul style="list-style-type: none"> - Onmogelijk om alle gebouwen te houden - Duurder dan kerk op 1 locatie (3) - Financiële lasten zwaar - Meer personele kosten - Kosten - Gebouwkosten te hoog i.r.t. aantal kerkbezoekers (2)

	- Financieel kwetsbaar
Kerk voor de stad Zwolle`	
- -	- Betrokkenheid, minder uitstraling naar buiten - Minder uitstraling naar de <u>stad</u>

GEOGRAFISCHE SPREIDING: VOOR- EN NADELEN VOLGENS DE INDIVIDUELE AMBTSDRAGERS

SPREIDING	
Welke voordelen wegen zwaar?	Welke nadelen wegen zwaar?
Gevoelens	
<ul style="list-style-type: none"> - Kennen en gekend worden (2) - Uitstraling - meer meelevens - korte afstand tot de kerk zorgt voor aanwezigheid in de diensten (2) - binding/contacten (2) - binding / verbondenheid - Herkenning (2) - Betrokkenheid (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - verdeling - ieder voor zich
Kerk en gemeente zijn	
<ul style="list-style-type: none"> - Behoud eigen identiteit (2) - Dichtbij mensen in de wijk (3) - aanwezigheid in de wijk - wijkwerk van belang - diversiteit blijft behouden - gemeente blijft in de wijk - eigen identiteit/zich thuis voelen - veelkleurigheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Minder financiële middelen voor pastoraat

- De regenboog in standhouden (4)	
Kijken naar en voorbereiden op de toekomst	
	<ul style="list-style-type: none"> - Krimp duurt langer - redden de wijken het wel? - allemaal zelf het wiel uitvinden
Praktisch en organisatorisch	
<ul style="list-style-type: none"> - Moderne gebouwen (onderhoudsvriendelijk) - Flexibelere verandering (6→5→3 bv.) - Bereikbaarheid (3) - behoud wijkkerkenraden 	<ul style="list-style-type: none"> - Versnippering van activiteiten - Kennis en ervaring delen wordt moeilijk - vinden van vrijwilligers
Financieel	
-	<ul style="list-style-type: none"> - financiële positie (3) - stookkosten - onderhoud - meer kosten gebouwen en predikanten - hogere kosten gebouwen
Kerk voor de stad Zwolle	
	<ul style="list-style-type: none"> - Minder uitstraling naar de stad als geheel

BIJLAGE 5 BRAINSTORM VAN AMBTSDRAGERS, 24.04.2013, OVER DE PLAATS VAN JEUGD EN JONG VOLWASSENEN IN DE GEMEENTE

De gespreksgroepen hebben de volgende ideeën t.a.v. de geloofscommunicatie en het kerk zijn specifiek met volwassenen:

- Verbinding (bijv. in de preek) zoeken via sociale media
- Verbinding zoeken via levensstadia – levensmomenten
- Via het moment en niet via de structuur ontstaat het gesprek
- Thema ontmoetingen o.b.v. levensmomenten (1ste-baan-groep, net-laten-dopen-groep, 30⁺-groep

- Wees alert op scharniermomenten en biedt dan gericht iets aan
- Heb iets te bieden in het kader van opvoedingsproblematiek
- Zoeken naar netwerken waar kennis zit over deze groep
- Zet gespreksgroepen op die ze zelf runnen, b.v. over opvoedingsvragen
- Doe een beroep op hun eigen kennis en talenten

- Kerkelijke jeugd met elkaar in contact houden en binding bevorderen met kerk en met elkaar.
- Aanpassen aan tijdstip en behoeften van de jeugd: voor het “uitgaan” op zaterdagavond samen eten, bijvoorbeeld.
- Aansluiten bij en openstaan voor jeugd en hun vragen / thema’s
- Laten merken en uiten dat ze meetellen en dat we ze zien
- Er zit meer in attitude dan in organisatie.

- Inschakelen op hun niveau en op hun belevingsniveau
- Jonge-gezinnengroep door jong gezin zelf opzetten.
- Samen iets opzetten / doen, ook wijkoverstijgend
- Activiteiten breder promoten.

BIJLAGE 6 CYCLUS VAN BELEIDSONTWIKKELING

Vastgesteld door de AK op 11 maart 2013

Onderstaande notitie beschrijft de voorgestelde handelwijze om systematisch en continu het voor de Protestantse Gemeente Zwolle gewenste en noodzakelijke beleid te ontwikkelen.

Deze cyclus van beleidsontwikkeling zal opgenomen worden in het Beleidsplan 2013 – 2016. Omdat ze het beleidsproces beschrijft zonder in te gaan op beleidsinhoud, wordt deze notitie nu al aan de AK voorgelegd ter besluitvorming.

Indien de notitie beleidsinhoudelijke punten zou aansnijden, zouden ook wijkkerkenraden hierbij betrokken moeten worden. Dat is nu niet nodig.

Cyclus van Beleidsontwikkeling

Het is duidelijk dat er zeker drie onzekerheden zijn voor de toekomst van de Protestantse Gemeente Zwolle:

- het toekomstperspectief
- de maatschappelijke betekenis
- de continuïteit.

Deze onzekerheden maken het lastig, zo niet onmogelijk, om wat langer, zeg vijf jaar, vooruit te kijken. De uitvoering van het Beleidsplan 2008 – 2012 heeft dit ook duidelijk gemaakt. Tegen de opzet van het Beleidsplan in werd een vacaturestop noodzakelijk.

Daarom is het noodzakelijk **jaarlijks** de stand van zaken bij de Protestantse Gemeente Zwolle te monitoren. En hieraan een concreet actieplan te verbinden voor waarborging van voortdurende actualisering, evaluatie en bijstelling van het beleid. De AK zal een concrete set van kengetallen moeten vaststellen op basis waarvan hij beleidsbeslissingen wil nemen. Voorbeelden van zulke kengetallen zijn:

- opbrengst van levend geld
- het ledenbestand
- de personele verplichtingen
- aantal kerkbezoekers.

Deze kengetallen worden jaarlijks in het voorjaar geproduceerd na afronding van de Jaarrekening over het voorgaande jaar. Daarna worden ze besproken door het moderamen van de AK, het Dagelijks Bestuur van het CvK en een vertegenwoordiging van het Ministerie van Predikanten.

Opzet van de bespreking is een herijking van de beleidsplannen en verkenning van het toekomstperspectief van de Protestantse Gemeente Zwolle en van de individuele wijkgemeenten.

Op basis van deze bespreking dienen concrete conclusies te worden getrokken ten aanzien van zaken als

- de beschikbare pastorale formatie voor het geheel van de Protestantse Gemeente Zwolle
- de beschikbare formatie voor de individuele wijkgemeenten
- het toekomstperspectief van individuele wijkgemeenten
- het gebouwenbestand, etc.

De conclusies leiden tot concrete beleidsvoorstellen (ook het voorstel beleid niet aan te passen, is uiteraard een beleidsvoorstel).

De resultaten, conclusies en beleidsvoorstellen van deze verkenning worden in een toegankelijke en compact document gedeeld met en besproken in de AK en het CvK.

Aan de wijkkerkenraden wordt de verkenning met conclusies en beleidsvoorstellen ter bespreking toegestuurd. Als het toekomstperspectief van een wijkgemeente zich ongunstig ontwikkelt, wordt de wijkkerkenraad gevraagd om zich voor te bereiden op ingrijpende veranderingen en binnen een periode van 1 of 2 jaar met concrete voorstellen te komen voor deze noodzakelijke veranderingen.

De wijkkerkenraad krijgt op deze manier de kans betere oplossingen aan te dragen die meer draagvlak en minder weerstand onder de leden oplevert.

Indien het een wijkgemeente niet lukt met adequate voorstellen te komen binnen de door de AK aangereikte kaders, kan de AK, binnen zijn mogelijkheden van taken en bevoegdheden zelf actie ondernemen, zoals dat ook is gebeurd bij de formulering van het Financieel Beleid uit 2009.